

Гасвая О.В.
доцент кафедри права
Національного Технічного Університету,
Харківський політехнічний університет
м. Харків, Україна

ЩОДО ЕВОЛЮЦІЇ ПОГЛЯДІВ НА ФЕНОМЕН СТАРОСТІ ВІД СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ ДО СЬОГОДЕННЯ

Політика держави і структур громадянського суспільства в області матеріального забезпечення літніх, надання їм якісної медичної допомоги та належного соціального догляду є одним з найважливіших аспектів соціальної та бюджетної політики держави. Її проведення може бути ефективним не тільки зусиллями держави, вона потребує індивідуальної і суспільної активності протягом трудового і після трудового життя, включає в себе широке коло заходів і механізмів: економічну та бюджетну сферу, зайнятість та соціальне страхування (пенсійне та медичне), житло і транспорт, освіту та соціальну підтримку сім'ї. Головною метою такої політики є надання всім літнім людям можливості для ведення автономного, активного і повноцінного життя в суспільстві, що в узагальненому вигляді може бути виражено для цієї групи населення в концепції високої якості життя в старших вікових групах.

Феномен старості включає в своє предметне поле широке коло питань, що вивчаються низкою наукових дисциплін: біологією і медициною, демографією і соціальною психологією, геронтологією та соціальним забезпеченням, філософією і соціологією, страхуванням і економікою праці.

Якщо зануритися в глиб цього питання, то природно, цікавим буде початок виникнення і вирішення питань і проблем, які торкнулися людей в літньому віці, (коли вони ставали вже не так фізично сильні й активні), в стародавньому світі і в період середньовіччя. Не виключено,

що, вивчаючи історію еволюції відношення до "шляхетного" віку, ми в змозі почерпнути необхідний теоретичний і практичний досвід, який знайде застосування і втілення в нашому сучасному житті. Важливий внесок у розробку типології віків життя, організації життєдіяльності людей похилого віку на засадах соціальної справедливості, внесли давньогрецькі філософи Гіппократ (46-377рр.до н. е), Платон (427-347рр.до н.е.), і Аристотель (384-322рр.до н.е.).

У своїх працях Гіппократ разом зі своїми учнями розробив методи оцінки факторів зовнішнього середовища (клімату, погоди, стану вітрів, ґрунту, умов життя і праці, харчування) і внутрішніх (спадковості, віку, способу життя), що впливають на причини хвороб, запропонував класифікацію етапів людського життя (дитинство-зрілість-старість), і обґрунтував її вікові межі: дитинство - до 14 років, зрілість - від 15 до 42 років, старість - від 43-до 63років, довголіття - від 64 років і вище[1]; описав ознаки старіння і хвороб у літніх людей, розробив для них рекомендації по дотриманню гігієни, в основі яких він бачив дотримання помірності в усьому. В своїй основній праці "Про дієту", Гіппократ рекомендує прогресивно зменшити в міру старіння людини кількість спожитої їжі, зберігати звичні навички і поступово знижувати трудове навантаження[2]. У своїй теорії віків життя Платон пояснював феномен старості з позиції неминучості циклічних змін, що відбуваються в космосі [3] Людина, виступаючи частиною космосу, схильна до змін, а значить - старості і смерті [4]. Цікаво, що фундаментальна праця Платона "Держава" присвячена моральним питанням суспільного ладу і держави, а також вихованню високоморальної людини, має ще одну назву - «Про справедливість».

В умовах сьогодення все частіше постає питання щодо визначення пріоритетності публічної соціальної політики серед пенсіонерів, турботи про стан їх пенсій, соціальне становище в повсякденному житті. Та попри наявність численних, але доволі розрізнених досліджень, цілісне

уявлення про зумовлені старінням населення соціально-економічні виклики в Україні сьогодні відсутні. Урядом країни схвалено План заходів з реалізації Стратегії державної політики з питань здорового та активного довголіття населення на період до 2022 року. Планом передбачено комплексні заходи щодо захисту прав громадян похилого віку із концентруванням зусиль держави і суспільства. Розроблення стратегічного плану держави для поліпшення життя населення «срібного віку» є дуже вчасним кроком на шляху покращення життя щодо залучення літніх людей до здорового і активного довголіття. На основі прийняття стратегічних заходів якраз дуже влучно і вчасно вивчати це питання, акцентуючи увагу на потребах населення стосовно здоров'я і медицини, дозвілля та особистого часу, доступності та якості соціальних послуг, оцінки інформаційних і комунікативних потреб, праці і зайнятості, зворотного зв'язку, гнучкої демократії у взаємовідносинах, поширення «горизонтальних «стосунків» публічної соціальної політики. Сьогодні 2021 рік, і 2022 рік вже не за горами, і необхідно задуматися про розробку нової стратегії державної політики в підтримку населення похилого віку, використовуючи більш ефективні методи, ніж ті, що були напрацьовані раніше, але безумовно, використовуючи досвід науковців із Стародавнього світу, Середньовіччя, тощо. Крім того, суспільству потрібно терміново рекомендувати представникам влади проводити пенсійну реформу, щодо гідного пенсійного забезпечення майбутніх пенсіонерів, рекомендувати роботодавцям залучати літніх людей до праці все більше, в зв'язку з тим, що молодь все частіше мігрує за кордон.

Список використаних джерел:

1. Энциклопидический словарь Брокгауза и Эфрона: в 57 т.СПб.1893, т.16.С.741/ [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://runivers.ru/lib/book3182/10147>;

2. *Большая медицинская энциклопедия: в 36 т. М. : Большая Советская Энциклопедия, 1958. Т. 7. С. 306—310.* / [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: <https://books.google.com.ua/>;
3. Платон. Филеб. Государство. Тимей, Критий./ Платон // М.: Мысль, 1999. / [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: <http://elib.pstu.ru/vufind/Record/RUPSTUbooks32580>;
4. Платон. Политика / Платон. Собрание сочинений: в 4-х т. Т.4., М., 1994. / [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: <http://www.philosophy.ru/library/sobranie-sochineniy-v-4-kh-tomakh-t-4/>